

Příloha k protokolu o SZZ č.
FF JU v Č. Budějovicích
Vysoká škola:

Barbora Kocandová
Jméno:
Estetika
Obor:

Ústav věd o umění a kultuře

Oponent bakalářské práce
Datum odevzdání posudku: 6. 6. 2017.....

Mgr. Martin Kaplický, Ph.D.
.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Art brut jako problém estetiky (význam autora)

.....
(téma)

Bakalářská práce Barbory Kocandové se zabývá zajímavým fenoménem stojícím na hranici umění, fenoménem art brut. Autorka se jednak snaží přiblížit dějiny tohoto zajímavého fenoménu, jednak se ho snaží nahlédnout z hlediska diskuzí o relevanci autorského záměru pro pochopení uměleckého díla.

Práce je členěna do dvou částí. V první, především sumarizační části, se autorka snaží podat základní obrysy umělecké tvorby označované jako art brut a historii tohoto pojmu. Oprávněně zde vyzdvihuje zakladatelskou roli Jeana Dubuffeta a představuje jeho fascinaci uměleckými projevy jedinců, stojících mimo tzv. svět umění a panující kulturní vzorce. To podle něj umožňuje, aby se projevil původní tvořivý charakter lidské mysli, který není podřízen panujícím kulturním kódům. Sama autorka během této první části mnohokrát zopakuje, že pojem art brut je unikavý, neustále proměnlivý a nelze ho jednoduše svázat přesnou definicí. Přesto několikrát tvrdí, že některé umělecké projevy „umění naivní, lidové, pseudonaivní, informel, primitivní umění přírodních národů, surrealismus či symbolismus“ (s. 17) jsou za art brut považované mylně. Přitom sama dříve, když popisuje zakladatelskou aktivitu J. Dubuffeta tvrdí: „Přímá zkušenost s tvorbou těchto lidí byla klíčová pro jeho budoucí studium a záběr. Tyto poznatky a setkání jej přiměly k tomu, aby sbíral umění mentálně postižených společně s domorodým, naivním a folklórním uměním, a aby tak vybudoval ucelenou sbírku pro tak specifické umění, kterému dal v roce 1945 název art brut.“ Domnívá se tedy autorka, že folklórní, domorodé a naivní umění je od art brut odlišné principiálně a je třeba je od něj ostře odlišovat? Nebo některá díla z uvedených druhů uměleckých projevů můžeme za art brut považovat, jiné nikoliv? Bylo by možné představit důvody na jejichž základě bychom toto rozlišení učinili? Zodpovězení těchto otázek by se mohlo stát předmětem obhajoby.

Ve druhé části se autorka snaží ukázat, že fenomén art brut značně problematizuje estetické teorie, které se snaží z našeho estetického hodnocení uměleckých děl vytěsnit poukazy na autora a autorský záměr. Vzhledem k tomu, že samo art brut je často vymezováno poukazem na osobnost autora je tento směr úvahy jistě plodný. Přesto tato část práce vykazuje řadu sporných tvrzení. Na s. 22 autorka například tvrdí: „V antice, z hlediska básnického, dokonalost tvorby vycházela z božského šílení, kterým byl autor posedlý, bylo to něco, co převyšovalo jeho vědomí i racion.“ Antika je dost dlouhé historické období a to, co autorka píše by asi mohlo rezonovat s některými Platónovými nebo Plótínovými myšlenkami, těžko by však bylo usmířitelné s tím, jak umění pojímá Aristoteles nebo Pseudo-Longinos. Když autorka popisuje Kantův přínos tvrdí (s. 23):

„Umělecký génius se specificky odlišuje od schopnosti, kterou lze získat pílí, podpořenou napodobením. Nelze si nevšimnout podobnosti teorie s kritérii, které jsou stanoveny pro umění art brut.“ Kant ale rovněž tvrdí, že „génius je talent (přírodní dar), který dává umění pravidlo“ (KS, 125). Není toto pro Kanta zásadní stanovisko s konceptem art brut naopak neslučitelné? Ve chvíli, kdy autorka konfrontuje Beardsleyho a Wimsattovo pojetí intencionální klamu s uměním art brut, tvrdí (s. 27). „Pokud vedle této teorie o autorském záměru postavíme art brut, najdeme mnoho odchylek. Záměr v téměř všech případech totiž nehraje roli.“ Není toto ale moment, se kterým by autoři článku a později i kritizovaný Roland Barthes nadšeně souhlasili? Přesto souhlasím s názorem, že art brut problematizuje zaměření na vnitřní evidenci díla, kterou u kompetentní interpretace předpokládají Beardsley s Wimsattem. Mohla by autorka tento názor ilustrovat na díle konkrétního umělce spadajícího pod označení art brut? I zodpovězení těchto otázek by se mohlo stát předmětem obhajoby.

Celkově bakalářskou práci považuji za solidně napsaný text, **doporučuji ji k obhajobě** a navrhuji ji hodnotit jako **velmi dobrou**.

Velmi dobře

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

.....
podpis oponenta bakalářské práce

Českých Budějovicích

6. 6. 2017

V dne

Stupeň kvalifikace:	☐ výborně	☒ velmi dobře	☐ dobře	☐ nevyhověl
---------------------	----------------------------------	---	--------------------------------	------------------------------------

*) Nehodící se škrtněte